

ปฏิรูปการศึกษาไทยกับความท้าทายในปัจจุบัน

Challenge Issue on Thailand Education Reform

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ*

Abhisit Vejjajiva

* อดีตนายกรัฐมนตรี และปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวกลับเข้าสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยการหลุดพ้นจากกับดักประเทศระดับรายได้ปานกลางการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ฯลฯ สิ่งหนึ่งที่ทุกฝ่ายเห็นตรงกันก็คือการเผชิญกับความท้าทายเหล่านี้จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อการพัฒนาคนและการศึกษามีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงเพื่อสามารถสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติและสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ในปัจจุบันการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาไทยไม่ว่าจะเป็นในระดับนานาชาติหรือในประเทศล้วนแล้วแต่บ่งบอกว่ามาตรฐานและคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่พึงพอใจ นอกจากนี้ปัญหาของการขาดแคลนแรงงานสายอาชีพและปัญหาบัณฑิตไม่สามารถหางานทำที่ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษาเล่าเรียนมาได้สะท้อนความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษากันอีกครั้ง

ในอดีตแม้จะมีการดำเนินการปฏิรูปการศึกษามาแล้วหลายครั้งแต่มักจะขาดความต่อเนื่องและไม่ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่สำคัญแม้งบประมาณด้านการศึกษาที่ได้รับการจัดสรรลงไปจะมีจำนวนมหาศาลรวมทั้งเมื่อคิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณโดยรวมแล้ว ถือว่าประเทศไทยลงทุนไปในระบบการศึกษาไม่น้อยแต่

ประสิทธิภาพและผลตอบแทนกลับต่ำกว่าที่ควรจะเป็นอย่างมาก

ปัญหาประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในอดีตคือมักเสียเวลาไปกับการจัดระบบโครงสร้างภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษามากกว่าเรื่องอื่น ความพยายามที่จะนำเอาระบบการประเมินเพื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์กลับกลายเป็นภาระงานด้านเอกสารเบียดบังเวลาการเรียนการสอนและไม่ถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา

จากสภาพดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาที่จำเป็นจะต้องดำเนินการในขณะนี้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางรอบด้านและเน้นจุดที่จะเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนเพื่อมิให้เดินซ้ำรอยกับความล้มเหลวในอดีต

ด้วยเหตุผลดังกล่าวการปฏิรูปการศึกษาในรอบใหม่นี้จึงควรมุ่งไปที่ประเด็นหลักๆดังต่อไปนี้

1. การปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการหาข้อมูลความรู้ให้แก่ตนเองได้ไม่ยากบทบาทของการเรียนการสอนจึงต้องกลับไปเป็นการให้ผู้สอนฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการค้นคว้า นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สังเคราะห์ ถกเถียง จน

แทบจะกล่าวได้ว่าการศึกษายุคใหม่จะเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับในอดีตคือผู้เรียนหาความรู้ที่บ้านแต่ฝึกฝนหรือทำ”การบ้าน”ที่โรงเรียน

2. ทักษะของคนไทยในปัจจุบันและในอนาคตที่ต้องได้รับการเสริมสร้างอย่างรวดเร็วคือ **ภาษาต่างประเทศและการใช้เทคโนโลยี**อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นระบบการศึกษาไทยที่เคยมุ่งสู่การสร้างคนให้เข้าทำงานในระบบราชการหรือองค์กรจะต้องปรับเปลี่ยนมาให้ผู้จบการศึกษาสามารถทำงานได้หลากหลายมากขึ้นรวมถึงการประกอบอาชีพอิสระ การเป็นเจ้าของธุรกิจ และสามารถพัฒนาปรับเปลี่ยนตนเองได้อย่างรวดเร็ว วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนจึงต้องปรับเปลี่ยนด้วยเช่นในอดีตที่ผ่านมาระบบการศึกษาไทยสอนให้คนรู้ภาษาต่างประเทศมากกว่าการใช้ภาษานั้นจึงจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนโดยต้องเริ่มต้นตั้งแต่ระดับอนุบาลให้เด็กเล็กฝึกสนทนาแลกเปลี่ยนกับผู้สอนเป็นต้น

3. **การศึกษาในแต่ละระดับจะต้องมีการเชื่อมโยงกับนโยบายการพัฒนาคนโดยรวมมากขึ้น**เช่นการพัฒนาเด็กเล็กจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับนโยบายสาธารณสุขและนโยบายทางด้านแรงงานเพื่อให้เด็กๆได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาสมองทั้งจากที่บ้านและศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียนอย่างสอดคล้องกัน เช่นเดียวกันการศึกษาสายอาชีพซึ่งเป็นที่ต้องการและขาดแคลนอย่างมากในปัจจุบันจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้การออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับภาคเอกชนมากขึ้นรวมทั้งการมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติงาน ตลอดจนจนมีการวางแผนพัฒนากำลังคน ที่สอดคล้องกับแนวโน้มของเศรษฐกิจในระยะปานกลางและระยะยาว

4.การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องยอมรับความหลากหลายของผู้เรียนมากขึ้น กล่าวคือ **จะต้องทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความต้องการของตนเองในอนาคตตั้งแต่ระดับมัธยมต้น**โดยทำแบบทดสอบความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และจัดแผนการเรียนให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียน

5. **ระบบการบริหารจัดการที่จะต้องปรับเปลี่ยนอย่างสำคัญคือการส่งเสริมให้สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาเป็นอิสระมากขึ้น** การศึกษาจะไม่สามารถยกระดับคุณภาพและตอบสนองความต้องการที่แท้จริงได้หากผู้บริหารของสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบต่อผู้บังคับบัญชาตามสายงานในกระทรวงมากกว่ารับผิดชอบต่อผู้ปกครองเด็กและชุมชน บทบาทของกระทรวงจึงควรเหลือเพียงการจัดสรรทรัพยากรหรืองบประมาณอย่างเพียงพอและเป็นธรรมและการติดตามประเมินผลในเรื่องของคุณภาพ

6. **จะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบประเมินโดยลดภาระงานด้านเอกสารและต้องให้มีการนำผลการประเมินนั้นไปใช้จริง**โดยมีการรายงานต่อผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนผู้สอนผู้ปกครองและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสรรทรัพยากร

7. **จะต้องมีการระดมครูและเพิ่มกระบวนการสร้างครูที่หลากหลายมากขึ้น**โดยเปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาและมีผลการศึกษาดีจากสาขาอื่นๆสามารถเข้ามาสู่วิชาชีพครูได้ง่ายขึ้นและมีแรงจูงใจที่เหมาะสม

การดำเนินการในประเด็นเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องเร่งด่วนทั้งสิ้นประเทศไทยเสียเวลามากพอแล้วกับการถกเถียงเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการในกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องเร่งปฏิรูปในส่วนที่เป็นหัวใจของการศึกษาอย่างแท้จริงนั่นคือ “กระบวนการการเรียนการสอนในทุกระดับ”

หากทำสำเร็จนอกจากจะเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาครั้งใหญ่แล้วยังจะส่งผลต่อการทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามปัญหาต่างๆทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองที่เผชิญอยู่ในปัจจุบันได้อย่างดีด้วย

11 เมษายน พ.ศ.2559